

ÚROKY Z OMEŠKANIA

autor: JUDr. Zuzana Bartová

Copyright © 2011-2013 by
Dashöfer Holding Ltd,
& Verlag Dashöfer,
verlagsvertrieb s.r.o.,

Vaše nápady, postrehy a pripomienky
posielajte na: info@dashofer.sk
Info linka: 02/33 00 55 55
Web: www.dashofer.sk

Marec 2013

Nadpis

1. Úrok z omeškania
2. Akcesorita
3. Rozdiely v občianskoprávných...
4. Zákonný úrok z omeškania
5. Záväzkové vzťahy
6. Špeciálna výška úroku z omeš...
7. Úroky z omeškania a zmluvná ...
8. Úroky z omeškania a nárok na ...
9. Premičanie nároku na úrok z o...
10. Zákaz úrokov z omeškania z ...
11. Právne predpisy

3.1.1 Podmienky vzniku nároku veriteľa na úrok z omeškania

I. Občiansky zákonník

Prvým rozdielom úpravy úrokov z omeškania v ObčZ a ObchZ je formulácia povinnosti dlžníka platiť úrok z omeškania. V zmysle ust. § 517 ods. 2 ObčZ v prípade omeškania s plnením peňažného dlhu, **má veriteľ právo požadovať od dlžníka** popri plnení úroky z omeškania. Občiansky zákonník zakladá veriteľovi právo požadovať od dlžníka popri plnení peňažného dlhu aj úroky z omeškania. V občianskoprávných vzťahoch **povinnosť dlžníka platiť úroky z omeškania vznikne až vtedy, ak ho o to veriteľ výslovne požiada.**

II. Obchodný zákonník

Na rozdiel od tohto prístupu Obchodný zákonník takúto povinnosť dlžníkovi výslovne ukladá. V zmysle ust. § 369 ods. 1 ObchZ, ak je dlžník v omeškaní so splnením peňažného záväzku alebo jeho časti, **vzniká veriteľovi**, ktorý si splnil svoje zákonné a zmluvné povinnosti, **právo požadovať z nezaplatenej sumy úroky z omeškania vo výške dohodnutej v zmluve, a to bez potreby osobitného upozornenia.** Toto právo vzniká veriteľovi priamo zo zákona. V tejto súvislosti je potrebné upozorniť, že od 1.2.2013 je ust. § 369 ustanovením kogentným (tzn. je uvedené v ustanovení v § 263 ObchZ), ktoré obsahuje výpočet kogentných zákonných ustanovení, od ktorých sa zmluvné strany nemôžu odchýliť alebo ich aplikáciu na ich zmluvný vzťah vylúčiť. Zmluvné strany sa preto už nemôžu dohodnúť napríklad na tom, že nárok na úrok z omeškania vznikne iba v prípade, ak si ho účastník záväzkového vzťahu osobitne uplatní u

 v
 Nadpis

1. Úrok z omeškania
2. Akcesorita
3. Rozdiely v občianskoprávných...
4. Zákonný úrok z omeškania
5. Záväzkové vzťahy
6. Špeciálna výška úroku z omeš...
7. Úroky z omeškania a zmluvná ...
8. Úroky z omeškania a nárok na ...
9. Premlčanie nároku na úrok z o...
10. Zákaz úrokov z omeškania z ...
11. Právne predpisy

5.1 Špecifiká záväzkových vzťahov s účasťou spotrebiteľov

Platná právna úprava súkromného práva poskytuje osobitnú právnu ochranu spotrebiteľom, ktorí vstupujú do záväzkových vzťahov s podnikateľmi a veriteľmi, ktorými sú bankové i nebankové subjekty. Táto oblasť je prioritne upravená v Občianskom zákonníku v ustanoveniach §§ 53 až 62.

Okrem tejto všeobecnej úpravy je platná osobitná regulácia, ktorá je obsahom predovšetkým zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ako i ďalších osobitných právnych predpisov (napr. zákon č. 108/2000 Z.z. o ochrane spotrebiteľa pri podomovom predaji a zásielkovom predaji, zákon č. 266/2005 Z.z. o ochrane spotrebiteľa pri finančných službách na diaľku a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 161/2011 Z.z. o ochrane spotrebiteľa pri poskytovaní niektorých služieb cestovného ruchu a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Dôvodom osobitnej úpravy je aj *zvýšená ochrana spotrebiteľa*, ktorou sa rozumie fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá nakupuje výrobky alebo používa služby pre osobnú potrebu alebo pre potrebu príslušníkov svojej domácnosti (§ 2 písm. a) zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane hospodárskej súťaže), *pred neprimeraným a dodatočným peňažným postihom za oneskorené platby*.

V zmysle ust. §§ 4 a 9 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch musí každá zmluva o spotrebiteľskom úvere (vrátane informácie, ktorá je poskytovaná pred uzavretím

Nadpis

1. Úrok z omeškania
2. Akcesorita
3. Rozdiely v občianskoprávných...
4. Zákonný úrok z omeškania
5. Záväzkové vzťahy
6. Špeciálna výška úroku z omeš...
7. Úroky z omeškania a zmluvná ...
8. Úroky z omeškania a nárok na ...
9. Premlčanie nároku na úrok z o...
10. Zákaz úrokov z omeškania z ...
11. Právne predpisy

7.1 Rozlišovanie úrokov z omeškania a zmluvnej pokuty

V súvislosti s omeškaním dlžníka so splnením peňažného záväzku sa v praxi často vyskytuje problém súbehu nároku veriteľa na úrok z omeškania a nároku na zmluvnú pokutu za omeškanie, čo môže viesť na strane dlžníka k neprimeranému finančnému postihu. Zákon totiž nevylučuje, aby zmluvné strany uzavreli dohodu o zmluvnej pokute, ktorej predmetom bude záväzok dlžníka zaplatiť veriteľovi zmluvnú pokutu v prípade omeškania so zaplatením peňažného záväzku. V prípade, ak sa zmluvné strany bez ďalších zmluvných modifikácií dohodnú na takomto zmluvnom dôsledku omeškania splnením peňažného záväzku dlžníka, dostane sa dlžník v prípade omeškania do veľmi nepriaznivej situácie, nakoľko bude musieť okrem istiny dlhu, zaplatiť i úrok z omeškania ako príslušenstvo istiny z tejto sumy a dojednanú zmluvnú pokutu. Navyše v obchodných záväzkových vzťahoch a vzťahoch podliehajúcich obchodnému zákonníku, pôsobí v neprospech dlžníka i skutočnosť, že povinnosť platiť úroky z omeškania je založená na princípe objektívnej zodpovednosti bez možnosti dlžníka dovolať sa okolností vylučujúcich zodpovednosť. Na tomto princípe je založená i úprava zmluvnej pokuty v ObchZ. Z uvedeného vyplýva, že zákon osobitne nereguluje súbeh úrokov z omeškania a zmluvnej pokuty, v dôsledku čoho je dlžník, v prípade existencie dohody o zmluvnej pokute za omeškanie, sankcionovaný dvakrát. Napriek tomu, že časť právnej teórie odmieta uvedený súbeh z dôvodu jeho rozporu s dobrými mravmi, ako i z dôvodu obchádzania zákona, konkrétne ust. § 300 ObchZ a § 517 ObčZ, vzhľadom na absenciu výslovnej právnej úpravy nemožno tento súbeh vylúčiť.

Nadpis

1. Úrok z omeškania
2. Akcesorita
3. Rozdiely v občianskoprávných...
4. Zákonný úrok z omeškania
5. Záväzkové vzťahy
6. Špeciálna výška úroku z omeš...
7. Úroky z omeškania a zmluvná ...
8. Úroky z omeškania a nárok na ...
9. Premlčanie nároku na úrok z o...
10. Zákaz úrokov z omeškania z ...
11. Právne predpisy

príslušenstva pohľadávky. Ide o posúdenie možnosti vyrubiť úrok z omeškania z nezaplatených úrokov, resp. nezaplatených úrokov z omeškania. ObčZ ani ObchZ túto otázku výslovne neriešia, no i napriek tejto skutočnosti je nutné konštatovať, že tento postup je vylúčený. K tejto otázke sa vo svojej rozhodovacej praxi opakovane vyjadril Najvyšší súd Českej republiky. V Rozsudku zo dňa 24. 3. 2004, sp. zn. 35 Odo 101/2002 (pod por. č. 65/2004 in: Soudní judikatura č. 4/2004, str. 245) dospel k záveru, že veriteľ nemá právo požadovať po dlžníkovi „príslušenstvo z príslušenstva“ (v posudzovanom prípade išlo o úroky z omeškania zo zmluvných úrokov), túto možnosť mu nepriznáva ani občiansky ani obchodný zákonník. Inak povedané, ani obchodný ani občiansky zákonník nezakotvujú majetkové sankcie pre prípad omeškania s platením príslušenstva pohľadávky. Ak sa pohľadávkou rozumie (podľa ust. § 121 ods. 3 ObčZ) istina (plnenie z hlavného peňažného záväzku), potom nemôže nárok na príslušenstvo z príslušenstva pohľadávky vyplývať ani z dikcie ustanovenia § 517 odst. 2 ObčZ; úsudok, že je možné priznať úrok z omeškania alebo poplatok z omeškania z príslušenstva pohľadávky, odôvodnený iba úpravou obsiahnutou v ust. § 517 ods. 2 ObčZ by totiž bez väzby na ustanovenie § 121 ods. 3 ObčZ viedol k absurdnému záveru, že takto priznané príslušenstvo z istiny už nie je príslušenstvom pohľadávky, ale novo vzniknutou samostatnou pohľadávkou. Úprava obsiahnutá v ust. § 517 odst. 2 ObčZ – ako úprava všeobecná vo vzťahu ku všetkým občianskoprávnym záväzkom – pomenúva druh príslušenstva, ktoré je možné pri omeškaní s plnením peňažného dlhu (s plnením hlavného peňažného záväzku) požadovať popri istine, v prípadoch, kedy zákon o kvalite príslušenstva mlčí (ak zákon nezakotvuje, že dlžník je povinný platiť poplatok z omeškania, má veriteľ právo požadovať úrok z omeškania).